

USTAWA

z dnia 6 kwietnia 1990 r.

o Policji.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Tworzy się Policję, jako umundurowaną i uzbrojoną formację przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa obywateli oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2. Do podstawowych zadań Policji należą:

- 1) ochrona życia i zdrowia obywateli oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- 2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach komunikacji publicznej i w ruchu drogowym,
- 3) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z zainteresowanymi organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- 4) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,
- 5) nadzór nad strażami miejskimi powołanymi przez organy samorządu terytorialnego, a także nadzór nad innymi specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi, w zakresie określonym w odrębnych przepisach,
- 6) kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych,
- 7) współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów.

Art. 2. Zadania przewidziane dla Policji wykonują w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz w stosunku do żołnierzy wojskowe organy porządkowe, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 3. Organy terenowej administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego uczestniczą w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie i na zasadach określonych w niniejszej ustawie oraz innych przepisach.

Rozdział 2

Organizacja Policji

Art. 4. 1. Policja składa się z:

- 1) policji kryminalnej, obejmującej służby: dochodzeniowo-śledczą, operacyjno-rozpoznawczą, techniki kryminalistycznej, techniki operacyjnej,
- 2) policji ruchu drogowego i prewencji,
- 3) oddziałów prewencji i pododdziałów antyterrorystycznych,
- 4) policji specjalistycznej, w tym kolejowej, wodnej i lotniczej,
- 5) policji lokalnej.

2. Minister Spraw Wewnętrznych za zgodą Rady Ministrów może powołać w uzasadnionych przypadkach inne rodzaje policji niż wymienione w ust. 1.

Art. 5. 1. Centralnym organem administracji państwowej, właściwym w sprawach ochrony bezpieczeństwa obywateli oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, jest Komendant Główny Policji, podległy Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

2. Komendanta Głównego Policji mianuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Politycznego Komitetu Doradczego przy Ministrze Spraw Wewnętrznych.

3. Komendant Główny Policji jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Policji, zwanych dalej „policjantami”.

Art. 6. 1. Terenowymi organami Policji są:

- 1) komendanci wojewódzcy Policji,
- 2) komendanci rejonowi Policji,
- 3) komendanci komisariatów Policji.

2. Komendantów wojewódzkich Policji mianuje i odwołuje Minister Spraw Wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Policji, zaopiniowany przez wojewodę.

3. Komendantów rejonowych Policji mianuje i odwołuje Komendant Główny Policji na wniosek komendanta wojewódzkiego, zaopiniowany przez wojewodę.

4. Komendantów komisariatów Policji mianuje i odwołuje komendant wojewódzki Policji na wniosek komendanta rejonowego Policji, zaopiniowany przez właściwy organ samorządu terytorialnego.

5. Komendanci wojewódzcy i rejonowi Policji są przełożonymi wszystkich policjantów na terenie swojego działania.

6. Komendant Główny Policji oraz komendanci wojewódzcy i rejonowi Policji wykonują swoje zadania przy pomocy podległych im urzędów, zwanych komendami, a komendanci komisariatów — przy pomocy podległych im komisariatów.

Art. 7. 1. Komendant Główny Policji określa organizację komend i komisariatów Policji, a w odniesieniu do komend rejonowych także ich właściwość terytorialną.

2. Komendant wojewódzki Policji określa właściwość terytorialną komisariatów na terenie swojego działania.

3. Pracownicy służb administracyjno-gospodarczych są zatrudniani w komendach i komisariatach Policji na zasadach określonych w przepisach o pracownikach urzędów państwowych, z wyjątkiem stanowisk określonych przez Komendanta Głównego Policji.

Art. 8. 1. Komendant Główny Policji tworzy, w razie potrzeby, specjalistyczne komisariaty kolejowe, wodne, lotnicze i inne, podlegające terenowo właściwym komendom wojewódzkim lub rejonowym.

2. Komendanta komisariatu specjalistycznego Policji mianuje i odwołuje komendant wojewódzki Policji.

3. Komendanta komisariatu policji lotniczej mianuje i odwołuje komendant wojewódzki Policji, po uzgodnieniu z kierownictwem portu lotniczego.

Art. 9. 1. Jednostkami organizacyjnymi Policji lokalnej są posterunki Policji lokalnej działające na terenie gmin.

2. Komendant rejonowy Policji jest przełożonym wszystkich policjantów Policji lokalnej na terenie swojego działania.

3. Komendant rejonowy Policji na wniosek właściwego organu samorządu terytorialnego tworzy i likwiduje posterunki Policji lokalnej, a także mianuje i odwołuje kierowników posterunków Policji lokalnej.

Art. 10. Komendanci Policji składają okresowe sprawozdania ze swej działalności, a także informacje o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego, odpowiednim organom administracji ogólnej i samorządu terytorialnego.

Art. 11. 1. W sprawach związanych z organizacją wewnętrzną i wykonywaniem zadań Policji organy administracji ogólnej i samorządu terytorialnego mogą żądać od organów Policji wyjaśnień oraz przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym.

2. W zakresie wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców uprawnienia określone w ust. 1 służą wyłącznie sądom i prokuratorom.

Art. 12. Minister Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzenia:

- 1) uzbrojenie Policji,
- 2) zasady naliczeń etatowych w Policji,
- 3) umundurowanie, dystynkcje i znaki identyfikacyjne policjantów,
- 4) zasady i sposób noszenia umundurowania oraz orderów, odznaczeń, medali i odznak,
- 5) normy umundurowania.

Art. 13. 1. Koszty związane z funkcjonowaniem Policji pokrywane są z budżetu państwa. Organy samorządu terytorialnego mogą uczestniczyć w pokrywaniu części kosztów funkcjonowania Policji lokalnej.

2. Etaty Policji z rozdziałem na poszczególne korpusy określa ustawa budżetowa.

Rozdział 3.

Zakres uprawnień Policji

Art. 14. 1. W granicach swych zadań Policja w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe. Policja lokalna wykonuje wyłącznie czynności administracyjno-porządkowe oraz inne nie cierpiące zwłoki czynności związane z zawiadomieniem o przestępstwie i zabezpieczeniem miejsc zdarzeń.

2. Policja wykonuje również czynności na polecenie sądu, prokuratora, organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych ustawach.

3. Policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności obywateli oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

Art. 15. 1. Policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo:

- 1) legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości,
- 2) zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw,
- 3) zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia,
- 4) przeszukiwania osób i pomieszczeń w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw,
- 5) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
- 6) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, zwracania się o taką pomoc do jednostek gospodarczych, organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdego obywatela o udzielenie doraźnej pomocy.

2. Osobie zatrzymanej na podstawie ust. 1 pkt 3 przysługują uprawnienia przewidziane dla osoby zatrzymanej w Kodeksie postępowania karnego.

3. Zatrzymanie osoby może być zastosowane tylko wówczas, gdy inne środki okazały się bezcelowe lub nieskuteczne.

4. Osoba zatrzymana, o której mowa w ust. 1 pkt 3, może być okazywana, fotografowana lub daktyloskopowana tylko wtedy, gdy jej tożsamości nie można ustalić w inny sposób.

5. Osobę zatrzymaną należy niezwłocznie poddać — w razie uzasadnionej potrzeby — badaniu lekarskiemu lub udzielić jej pierwszej pomocy medycznej.

6. Czynności wymienione w ust. 1 powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte.

7. Na sposób prowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1, przysługuje zażalenie do miejscowo właściwego prokuratora.

8. Szczegółowy tryb działań, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 3, 5 i 6, określa w drodze rozporządzenia Rada Ministrów.

Art. 16. 1. W razie niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom organów Policji lub jej funkcjonariuszy, policjanci mogą stosować następujące środki przymusu bezpośredniego:

- 1) fizyczne, techniczne i chemiczne środki służące do obezwładniania bądź konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów,
- 2) pałki służbowe,
- 3) wodne środki obezwładniające,
- 4) psy służbowe,
- 5) pociski miotane.

2. Policjanci mogą stosować jedynie środki przymusu bezpośredniego odpowiadające potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

3. Policjanci Policji lokalnej nie mogą stosować środków przymusu bezpośredniego, oprócz określonych w ust. 1 pkt 1, 2 i 4.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe przypadki oraz warunki i sposoby użycia środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 1.

Art. 17. 1. Jeżeli środki przymusu bezpośredniego wymienione w art. 16 ust. 1 są niewystarczające, policjanci mają prawo użycia broni palnej:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie własne lub innej osoby,
- 2) w celu odparcia niebezpiecznego zamachu na siedziby najwyższych organów władzy i administracji państwowej, a także na obiekty ważne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, dla gospodarki lub kultury narodowej oraz na przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne państw obcych,
- 3) przeciwko osobie, która wezwana do natychmiastowego porzucenia broni lub niebezpiecznego narzędzia nie zastosuje się do tego wezwania i jej zachowanie wskazuje na bezpośredni zamiar użycia wobec człowieka broni lub innego niebezpiecznego narzędzia,

4) przeciwko osobie, która usiłuje przemocą odebrać broń uprawnionemu do jej posiadania,

5) w celu odparcia bezpośredniego zamachu na konwój ochraniający osoby, pieniądze, tajne dokumenty lub przedmioty wartościowe,

6) w pościgu za osobą, wobec której użycie broni było dopuszczalne w sytuacjach określonych w pkt 1—5,

7) w pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie szczególnie niebezpiecznego przestępstwa,

8) w celu udaremnienia ucieczki skazanego, tymczasowo aresztowanego bądź zatrzymanego szczególnie niebezpiecznego przestępcy.

2. W działaniach oddziałów i pododdziałów zwartych Policji użycie broni palnej może nastąpić tylko na rozkaz ich dowódcy.

3. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowo warunki i sposób postępowania przy użyciu broni palnej, a także zasady użycia broni palnej przez jednostki wymienione w ust. 2.

Art. 18. 1. W razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego, zwłaszcza poprzez sprowadzenie:

- 1) niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli,
- 2) bezpośredniego zagrożenia dla mienia w znacznych rozmiarach,
- 3) bezpośredniego zagrożenia obiektów wymienionych w art. 17 ust. 1 pkt 2,

Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego lub przywrócenia porządku publicznego, może zarządzić użycie uzbrojonych oddziałów lub pododdziałów Policji.

2. W przypadkach niecierpiących zwłoki decyzję, o której mowa w ust. 1, podejmuje Minister Spraw Wewnętrznych, zawiadamiając o niej niezwłocznie Prezesa Rady Ministrów.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, gdy użycie uzbrojonych oddziałów i pododdziałów Policji okaże się niewystarczające, mogą być użyte do pomocy, na podstawie decyzji Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wydanej na wniosek Prezesa Rady Ministrów, oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i warunki użycia uzbrojonych oddziałów i pododdziałów wymienionych w ust. 1 i 3.

Art. 19. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, w zakresie nie objętym przepisami Kodeksu postępowania karnego, podejmowanych przez Policję w celu zapobieżenia bądź wykrycia zbrodni godzących w życie ludzkie, a także ściganych na mocy umów i porozumień międzynarodowych, Minister Spraw Wewnętrznych po uzyskaniu zgody Prokuratora Generalnego może zarządzić na czas określony kontrolę korespondencji, a także stosowanie środków technicznych umożliwiających w sposób tajny uzyskiwanie informacji oraz utrwalanie śladów i dowodów.

2. Rada Ministrów określa szczegółowe zasady przeprowadzania czynności i rodzaje środków technicznych, o których mowa w ust. 1.

Art. 20. Policja, z zachowaniem ograniczeń wynikających z art. 19 ust. 1, może uzyskiwać informacje, w tym także tajnie i poufnie, gromadzić je, sprawdzać oraz przetwarzać.

Art. 21. 1. Zabronione jest udzielenie informacji o obywatelu, uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, do wiadomości osób lub instytucji innych niż sąd i prokurator, a także wykorzystywanie ich przeciwko obywatelom w celu innym niż ściganie karne.

2. Zakaz określony w ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli ustawa nakłada obowiązek udzielenia takich informacji określonego organowi, a także w przypadkach, gdy zatajenie takiej informacji prowadziłoby do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób.

Art. 22. 1. Policja przy wykonywaniu swych zadań może korzystać z pomocy obywateli nie będących policjantami.

2. Za udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 1, obywatelom nie będącym policjantami może być przyznane wynagrodzenie wypłacane z funduszu operacyjnego.

3. Minister Spraw Wewnętrznych określa zasady tworzenia i gospodarowania funduszem operacyjnym.

4. Jeżeli w czasie korzystania i w związku z korzystaniem przez Policję z pomocy osób, o których mowa w ust. 1, osoby te utraciły życie lub poniosły uszczerbek na zdrowiu albo szkodę w mieniu, odszkodowanie przysługuje na zasadach i w trybie określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych.

Rozdział 4

Straże miejskie

Art. 23. 1. Burmistrzowie i prezydenci miast mogą, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, tworzyć umundurowane stráže miejskie.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady współpracy Policji ze strażami miejskimi oraz zakres, w jakim Komendant Główny Policji sprawuje fachowy nadzór nad tymi strażami i udziela im pomocy.

3. Z zastrzeżeniem art. 24 ust. 1—4, przepisy rozdziałów 1—3 niniejszej ustawy dotyczące Policji stosuje się odpowiednio do straży miejskich.

Art. 24. 1. Szczegółowy zakres zadań, obowiązków i uprawnień straży miejskich, a także ich strukturę, umundurowanie, dystynkcje i uzbrojenie określa statut straży, nadawany przez burmistrza lub prezydenta miasta w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

2. Funkcjonariusze straży miejskich wykonują wyłącznie czynności administracyjno-porządkowe.

3. Funkcjonariusze straży miejskich nie mogą używać broni palnej ani środków przymusu bezpośredniego, oprócz określonych w art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2.

4. Koszty związane z funkcjonowaniem straży miejskich pokrywane są ze środków samorządu terytorialnego.

Rozdział 5

Służba w Policji

Art. 25. Służbę w Policji może pełnić obywatel polski, który wykazuje nieskazitelną postawę moralną i patriotyczną, korzystający z pełni praw publicznych, posiadający co najmniej średnie wykształcenie, określone kwalifikacje zawodowe oraz zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotów jest się podporządkować.

Art. 26. 1. Zdolność fizyczną i psychiczną do służby ustalają komisje lekarskie podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

2. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa zasady oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby, a także tryb orzekania o tej zdolności oraz właściwość i tryb postępowania komisji lekarskich w tych sprawach.

Art. 27. 1. Przed podjęciem służby policjant składa ślubowanie według następującej roty:

„Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków policjanta, ślubuję: służyć wiernie Narodowi, chronić ustanowiony Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej porządek prawny, strzec bezpieczeństwa Państwa i jego obywateli, nawet z narażeniem życia. Wykonując powierzone mi zadania, ślubuję pilnie przestrzegać prawa, dochować wierności konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, przestrzegać dyscypliny służbowej oraz wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych. Ślubuję strzec tajemnicy państwowej i służbowej, a także honoru, godności i dobrego imienia służby oraz przestrzegać zasad etyki zawodowej.”

2. Ceremoniał składania ślubowania określa Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 28. 1. Stosunek służbowy policjanta powstaje w drodze mianowania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do służby.

2. Początek służby liczy się od dnia określonego w rozkazie o mianowaniu funkcjonariusza Policji.

3. Mianowanie może nastąpić po odbyciu zasadniczej służby wojskowej albo po przeniesieniu do rezerwy.

4. Warunku określonego w ust. 3 nie stosuje się do kobiet, policjantów w służbie kandydackiej, a także do osób rozpoczynających naukę lub przeszkolenie zawodowe w szkołach resortu spraw wewnętrznych.

5. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określa rodzaje i wzory legitymacji służbowych i innych dokumentów policjantów, organy właściwe do ich wydawania oraz zasady dokonywania wpisów w tych dokumentach.

Art. 29. 1. Osobę zgłaszającą się do podjęcia służby w Policji mianuje się policjantem w służbie przygotowawczej, na okres 3 lat.

2. Po upływie okresu służby przygotowawczej policjant zostaje mianowany na stałe.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komendant Główny Policji na wniosek właściwego komendanta wojewódzkiego może skrócić okres służby przygotowawczej policjanta albo zwolnić go od odbywania służby.

4. W razie przerwy w wykonywaniu przez policjanta obowiązków służbowych, trwającej dłużej niż 3 miesiące, przełożony może przedłużyć okres jego służby przygotowawczej.

Art. 30. 1. Poborowego skierowanego do służby w oddziałach prewencji Policji mianuje się policjantem w służbie kandydackiej na okres równy okresowi zasadniczej służby wojskowej.

2. Policjant w służbie kandydackiej pełni służbę w systemie skoszarowanym.

3. Policjanci w służbie kandydackiej wykonują jedynie czynności administracyjno-porządkowe.

4. Okres służby kandydackiej zalicza się do okresu służby przygotowawczej, jeżeli przerwa pomiędzy służbą kandydacką a podjęciem służby przygotowawczej nie przekracza 3 miesięcy.

Art. 31. 1. Osobom, które stosownie do przepisów o powszechnym obowiązku obrony odbywają ćwiczenia w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych na podstawie przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych, przysługują w zakresie przydzielonych im zadań uprawnienia policjantów określone w art. 15, 16 i 17.

2. Zakres uprawnień i obowiązków osób, o których mowa w ust. 1, wynikających ze stosunku służby określają odrębne przepisy.

Art. 32. 1. Do mianowania policjanta na stanowiska służbowe, przenoszenia oraz zwalniania z tych stanowisk, właściwi są przełożeni: Komendant Główny Policji, komendanci wojewódzcy i rejonowi Policji.

2. Od decyzji, o których mowa w ust. 1, policjantowi służy odwołanie do wyższego przełożonego, z wyłączeniem dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

3. Jeżeli decyzję, o której mowa w ust. 1, ustawa zastrzega dla Komendanta Głównego Policji, od decyzji takiej służy odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 33. 1. Czas pełnienia służby policjanta jest określony wymiarem jego obowiązków, z uwzględnieniem prawa do wypoczynku.

2. Rozkład czasu służby określa Komendant Główny Policji.

Art. 34. Komendant Główny Policji określa warunki w zakresie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, jakim powinien odpowiadać policjant na określonym stanowisku służbowym.

Art. 35. 1. Policjant podlega okresowemu opiniowaniu służbowemu.

2. Policjant zapoznaje się z opinią służbową w ciągu 14 dni od jej sporządzenia; może on w terminie 14 dni od zapoznania się z opinią wnieść odwołanie do wyższego przełożonego.

3. Zasady okresowego opiniowania policjantów oraz tryb wnoszenia i rozpatrywania odwołań od opinii służbowych określa Komendant Główny Policji.

Art. 36. 1. Policjant może być przeniesiony do pełnienia służby albo delegowany do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości z urzędu lub na własną prośbę.

2. Do przenoszenia lub delegowania policjanta właściwi są: Komendant Główny Policji na obszarze całego państwa, komendant wojewódzki Policji na obszarze właściwego województwa, komendant rejonowy Policji na obszarze właściwego rejonu.

3. Czas delegacji nie może przekraczać 6 miesięcy. Komendant Główny Policji w wyjątkowych przypadkach może przedłużyć czas delegacji do 12 miesięcy.

Art. 37. Policjantowi można powierzyć pełnienie obowiązków służbowych na innym stanowisku w tej samej miejscowości na czas nie przekraczający 12 miesięcy; w takim przypadku uposażenie policjanta nie może być obniżone.

Art. 38. 1. Policjanta przenosi się na niższe stanowisko służbowe w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.

2. Policjanta można przenieść na niższe stanowisko służbowe w przypadkach:

- 1) orzeczenia trwałej niezdolności do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku przez komisję lekarską, jeżeli nie ma możliwości mianowania go na stanowisko równorzędne,
- 2) nieprzydatności na zajmowanym stanowisku, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej,
- 3) niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, stwierdzonego w okresie służby stałej w dwóch kolejnych opiniach służbowych, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy,
- 4) likwidacji zajmowanego stanowiska, jeżeli nie ma możliwości mianowania policjanta na równorzędne stanowisko.

3. Policjanta można przenieść na niższe stanowisko służbowe również na jego prośbę.

4. Policjant, który nie wyraził zgody na przeniesienie na niższe stanowisko z przyczyn określonych w ust. 2, może być zwolniony ze służby.

Art. 39. 1. Policjanta zawiesza się w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo umyślne z oskarżenia publicznego — na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

2. Policjanta można zawiesić w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby — na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do 12 miesięcy.

4. Minister Spraw Wewnętrznych określa tryb zawieszania policjantów w czynnościach służbowych przez przełożonych.

Art. 40. Policjant może być skierowany z urzędu lub na jego prośbę do komisji lekarskiej podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych w celu określenia stanu zdrowia oraz ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby, jak również związku poszczególnych schorzeń ze służbą.

Art. 41. 1. Policjanta zwalnia się ze służby w przypadkach:

- 1) orzeczenia trwałej niezdolności do służby przez komisję lekarską,
- 2) nieprzydatności do służby, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej,
- 3) wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby,
- 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego.

2. Policjanta można zwolnić ze służby w przypadkach:

- 1) niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w 2 kolejnych opiniach, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy,
- 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo inne niż określone w ust. 1 pkt 4,
- 3) powołania do innej służby państwowej, a także objęcia funkcji z wyboru w organach samorządu terytorialnego lub stowarzyszeniach,
- 4) nabycia prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia 30 lat wysługi emerytalnej,
- 5) gdy wymaga tego ważny interes służby.

3. Policjanta zwalnia się ze służby w terminie do 3 miesięcy od chwili zgłoszenia przez niego pisemnego żądania takiego zwolnienia.

Art. 42. W razie uchylecia prawomocnego wyroku skazującego lub prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego i wydania wyroku uniewinniającego lub orzeczenia o umorzeniu postępowania karnego albo w razie uchylecia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe lub kary wydalenia ze służby — ulegają uchyleniu skutki, jakie wynikły dla policjanta w związku z przeniesieniem na niższe stanowisko lub obniżeniem stopnia. O uchyleniu innych skutków decyduje Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 43. 1. Zwolnienie policjanta ze służby na podstawie art. 38 ust. 4 oraz art. 41 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 pkt 1 i 4 nie może nastąpić przed upływem 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że policjant prosi o zwolnienie.

2. Zwolnienie policjanta ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 3 i 4 i ust. 2 pkt 2 nie może nastąpić przed upływem 3 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że policjant prosi o zwolnienie.

3. Zwolnienie policjanta ze służby na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 może nastąpić po zasięgnięciu opinii związku zawodowego Policji.

Art. 44. 1. Kobiety-policjanta nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 41 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2, 3 i 5.

2. W razie zwolnienia kobiety-policjanta ze służby na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego.

Art. 45. 1. Oficerów zwalnia ze służby Komendant Główny Policji; to samo dotyczy także innych policjantów zwalnianych z przyczyn określonych w art. 41 ust. 2 pkt 5.

2. W pozostałych przypadkach decyzje personalne, o których mowa w art. 37—41, podejmuje właściwy komendant wojewódzki Policji.

3. Pozostawienie w służbie policjanta, o którym mowa w art. 41 ust. 2 pkt 2, wymaga zgody Komendanta Głównego Policji.

Art. 46. 1. Policjant zwolniony ze służby otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby oraz na swój wniosek opinię o służbie.

2. Policjant może żądać sprostowania świadectwa służby oraz odwołać się do wyższego przełożonego od opinii o służbie w terminie 7 dni od dnia otrzymania opinii.

3. Szczegółowe dane, które należy podać w świadectwie służby oraz w opinii o służbie, a także tryb wydawania i prostowania świadectw służby oraz odwoływania się od opinii o służbie, określa Minister Spraw Wewnętrznych w przepisach wydanych na podstawie art. 81.

Rozdział 6.

Korpusy i stopnie policyjne

Art. 47. 1. Ustanawia się korpusy policji i stopnie policyjne w następującym porządku:

1) w korpusie oficerów Policji:

- a) generalny inspektor Policji,
- b) nadinspektor Policji,
- c) inspektor Policji,
- d) podinspektor Policji,
- e) nadkomisarz Policji,
- f) komisarz Policji,
- g) podkomisarz Policji;

2) w korpusie aspirantów Policji:

- a) aspirant Policji,

3) w korpusie podoficerów Policji:

- a) starszy sierżant Policji,
- b) sierżant Policji;

4) w korpusie szeregowych Policji:

- a) starszy posterunkowy,
- b) posterunkowy.

2. W oddziałach prewencji i pododdziałach antyterrorystycznych Policji obowiązują korpusy i stopnie identyczne z korpusami i stopniami wojskowymi.

3. Minister Spraw Wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określa szczegółowo w drodze rozporządzenia, jakie stopnie wojskowe odpowiadają poszczególnym stopniom policyjnym.

Art. 48. 1. Na stopień posterunkowego, starszego posterunkowego oraz na stopnie podoficerskie mianuje komendant wojewódzki Policji. Na stopień posterunkowego mianuje się z dniem mianowania na stanowisko służbowe.

2. Na stopień aspiranta mianuje Komendant Główny Policji.

3. W oddziałach prewencji i pododdziałach antyterrorystycznych Policji na stopnie równorzędne do określonych w ust. 1 i 2 mianuje Komendant Główny Policji.

4. Na pierwszy stopień oficerski, z zastrzeżeniem przepisu art. 56 ust. 3, oraz na stopnie generalnego inspektora Policji i nadinspektora Policji mianuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych. Na pozostałe stopnie oficerskie mianuje Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 49. 1. Podoficerem lub aspirantem Policji może być mianowana osoba, która spełnia warunki określone w art. 25, a nadto ukończyła szkołę podoficerską lub szkołę aspirantów Policji albo złożyła egzamin podoficerski bądź aspirancki.

2. Przepis ust. 1 dotyczy także mianowania na stopnie równorzędne policjantów pełniących służbę w oddziałach prewencji i pododdziałach antyterrorystycznych Policji.

Art. 50. 1. Na pierwszy stopień oficerski może być mianowana osoba, która spełnia warunki określone w art. 25, a nadto posiada wykształcenie wyższe i odbyła przeszkolenie zawodowe.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach na pierwszy stopień oficerski może być mianowany policjant, który nie posiada wykształcenia wyższego, ale wykazuje się co najmniej 5-letnim stażem służby i złożył egzamin oficerski.

Art. 51. Minister Spraw Wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady odbywania przeszkolenia zawodowego, o którym mowa w art. 50 ust. 1, a także zasady i tryb składania egzaminów oficerskich, podoficerskich i aspiranckich.

Art. 52. 1. Mianowanie na kolejny wyższy stopień następuje stosownie do zajmowanego stanowiska służbowego oraz w zależności od opinii służbowej. Nadanie tego stopnia nie może jednak nastąpić wcześniej niż po przesłużeniu w dotychczasowym stopniu:

- posterunkowego — 1 roku,
- sierżanta — 4 lat,
- podkomisarza — 3 lat,
- komisarza — 4 lat,
- nadkomisarza — 5 lat,
- podinspektora — 4 lat.

2. W odniesieniu do policjantów pełniących służbę w oddziałach prewencji i pododdziałach antyterrorystycznych Policji mianowanie na kolejny wyższy stopień następuje na zasadach określonych w przepisach obowiązujących w siłach zbrojnych.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Spraw Wewnętrznych, na wniosek Komendanta Głównego Policji, może mianować każdego policjanta na wyższy stopień, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów art. 48 ust. 4 oraz art. 49 ust. 1 i art. 50 ust. 1.

Art. 53. 1. Stopnie określone w art. 47 są dożywotnie.

2. Policjanci zwolnieni ze służby mogą używać posiadanych stopni, o których mowa w art. 47, z dodaniem określenia „w stanie spoczynku”.

3. Utrata stopnia wymienionego w art. 47 następuje w razie:

- 1) utraty obywatelstwa polskiego lub
- 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych albo
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione z niskich pobudek.

Art. 54. 1. O obniżeniu stopnia decyduje przełożony właściwy do mianowania na ten stopień.

2. O pozbawieniu stopnia oficerskiego decyduje Minister Spraw Wewnętrznych.

3. O obniżeniu stopnia lub pozbawieniu stopni generalnego inspektora i nadinspektora Policji decyduje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 55. 1. Policjantowi przywraca się stopień w razie uchylenia:

- 1) prawomocnego skazania na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych lub
- 2) prawomocnego skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione z niskich pobudek albo
- 3) decyzji, na podstawie której nastąpiło pozbawienie stopnia, albo
- 4) kary dyscyplinarnej obniżenia stopnia.

2. Decyzję o przywróceniu stopnia oficerskiego podejmuje Minister Spraw Wewnętrznych. W pozostałych przypadkach decyzję o przywróceniu stopnia podejmuje przełożony właściwy do mianowania na ten stopień.

Art. 56. 1. Osobę przyjmowaną do służby i posiadającą stopień wojskowy mianuje się na odpowiedni stopień policyjny.

2. Mianowanie, o którym mowa w ust. 1, może być uzależnione od obowiązku odbycia przeszkolenia zawodowego.

3. Przy przyjmowaniu do służby osoby posiadającej stopień wojskowy podporucznika na odpowiedni pierwszy stopień oficerski mianuje Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 57. Minister Spraw Wewnętrznych ustala szczegółowe zasady i tryb mianowania policjantów na stopnie policyjne.

Rozdział 7

Obowiązki i prawa policjanta

Art. 58. 1. Policjant jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

2. Policjant obowiązany jest odmówić wykonania rozkazu lub polecenia przełożonego, a także polecenia prokuratora, organu administracji państwowej lub samorządu terytorialnego, jeśli wykonanie rozkazu lub polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

3. O odmowie wykonania rozkazu lub polecenia, o których mowa w ust. 2, policjant powinien zameldować Komendantowi Głównemu Policji z pominięciem drogi służbowej.

Art. 59. 1. Przełożony policjanta nie będącego w stanie wykonać polecenia sądu lub prokuratora w wyznaczonym terminie lub zakresie, o którym mowa w art. 14 ust. 2, jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o przedłużenie terminu, zmianę lub uchylenie polecenia.

2. W przypadku nie usprawiedliwionego niewykonania polecenia w wyznaczonym terminie lub zakresie, na żądanie sądu lub prokuratora przełożony policjanta wszczynają przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. O wyniku tego postępowania zawiadamia się odpowiednio sąd lub prokuratora.

Art. 60. 1. Policjant w czasie służby jest obowiązany do noszenia przepisowego munduru i wyposażenia.

2. Komendant Główny Policji określa przypadki, w których policjant w czasie wykonywania obowiązków służbowych nie ma obowiązku noszenia munduru.

Art. 61. 1. W przypadkach przewidzianych w art. 60 ust. 2 policjant, wykonując czynności dochodzeniowo-śledcze, a także czynności określone w art. 14 ust. 2 i art. 15 ust. 1 pkt 2—4, obowiązany jest okazać legitymację służbową w taki sposób, aby zainteresowany miał możliwość odczytać i zanotować numer i organ, który wydał legitymację, oraz nazwisko policjanta.

2. Przy wykonywaniu innych czynności administracyjno-porządkowych nie umundurowany policjant obowiązany jest na żądanie obywatela okazać legitymację służbową lub znak identyfikacyjny w sposób określony w ust. 1.

Art. 62. Policjant nie może bez zezwolenia właściwego komendanta wojewódzkiego podejmować zajęcia zarobkowego poza służbą.

Art. 63. 1. Policjant nie może być członkiem partii politycznej.

2. Z chwilą przyjęcia policjanta do służby ustaje jego dotychczasowe członkostwo w partii politycznej.

3. Policjant jest obowiązany poinformować przełożonego o przynależności do stowarzyszeń krajowych działających poza służbą.

4. Przynależność do organizacji lub stowarzyszeń zagranicznych albo międzynarodowych wymaga zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych lub upoważnionego przez niego przełożonego.

Art. 64. Policjant obowiązany jest powiadomić swego bezpośredniego przełożonego o planowanym wyjeździe zagranicznym.

Art. 65. 1. Policjant zwolniony ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 3 i 4, ust. 2 pkt 2 i ust. 3 przed upływem 10 lat od ukończenia nauki w wyższych szkołach podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych lub nauki w innych szkołach wyższych, której koszty zostały pokryte ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — jest obowiązany zwrócić kwotę stanowiącą równowartość kosztów żywienia i umundurowania, otrzymanych w czasie nauki.

2. Minister Spraw Wewnętrznych określa koszty, o których mowa w ust. 1, zasady ich zwracania oraz przypadki zwolnienia z obowiązku zwrotu tych kosztów.

Art. 66. Policjant w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 67. 1. Policjanci mogą zrzeszać się w związku zawodowym Policji.

2. Przepisy ustawy o związkach zawodowych stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem że w Policji może działać tylko jeden związek zawodowy i związek ten nie ma prawa do strajku.

3. Szczegółowe zasady współdziałania związku zawodowego Policji z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Komendantem Głównym Policji określi statut tego związku, zarejestrowany w sądzie.

Art. 68. Policjant, który w związku ze służbą doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, otrzymuje odszkodowanie w trybie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie. W razie śmierci policjanta w związku ze służbą, odszkodowanie otrzymują pozostali po nim członkowie rodziny.

Art. 69. 1. Policjant po 15 latach służby nabywa prawo do emerytury policyjnej.

2. Policjant, który stał się inwalidą, jest uprawniony do policyjnej renty inwalidzkiej.

3. Członkowie rodzin po zmarłych policjantach są uprawnieni do policyjnej renty rodzinnej.

4. Zasady przyznawania świadczeń określonych w ust. 1—3 normują przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin.

Art. 70. 1. Policjant otrzymuje bezpłatne umundurowanie.

2. Wysokość i warunki przyznawania równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie określa Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 71. Policjanci określonych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych otrzymują wyposażenie specjalne. Zasady przyznawania i sposób noszenia wyposażenia specjalnego określa Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 72. Minister Spraw Wewnętrznych określa przypadki, w których policjant otrzymuje wyżywienie, oraz normy żywienia. Przypadki otrzymywania i wysokość równoważnika pieniężnego w zamian za wyżywienie ustala Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 73. 1. Policjantowi i członkom jego rodziny przysługuje prawo przejazdu na koszt Ministerstwa Spraw Wewnętrznych państwowymi środkami komunikacji raz w roku do jednej z obranych przez siebie miejscowości w kraju i z powrotem, na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. W razie niewykorzystania przysługującego przejazdu, osoba uprawniona otrzymuje zryczałtowany równoważnik pieniężny na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

3. Osobom, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznawane także inne świadczenia socjalne i bytowe, których rodzaj i zakres ustala Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 74. Policjantowi oraz jego małżonkowi przysługuje prawo do ulgi przy przejazdach państwowymi środkami komunikacji w zakresie i na warunkach określonych w drodze rozporządzenia przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 75. 1. Policjantowi i członkom jego rodziny przysługuje prawo do bezpłatnych świadczeń służby zdrowia resortu spraw wewnętrznych na zasadach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Policjant i członkowie jego rodziny mogą również korzystać z bezpłatnych świadczeń leczniczych zakładów społecznej służby zdrowia w zakresie i na warunkach określonych w drodze rozporządzenia przez Ministrów Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Spraw Wewnętrznych lub świadczeń leczniczych innych zakładów służby zdrowia na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

3. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują również osobom uprawnionym do zaopatrzenia emerytalnego na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin.

Art. 76. 1. Policjantowi, który nabył prawo do policyjnej renty z tytułu inwalidztwa nie pozostającego w związku ze służbą, oraz uprawnionym członkom jego rodziny, a także osobom uprawnionym do renty rodzinnej po funkcjonariuszu, którego śmierć nie pozostaje w związku ze służbą, przysługuje prawo do bezpłatnych świadczeń leczniczych społecznej służby zdrowia.

2. Policjantowi zwolnionemu ze służby, który nie nabył uprawnień do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin, a także członkom jego rodziny przysługuje prawo do świadczeń leczniczych zakładów społecznych służby zdrowia w zakresie i na warunkach przewidzianych dla pracowników, z którymi stosunek pracy został rozwiązany.

Art. 77. Za członków rodziny policjanta uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 73, 75 i 76 uważa się małżonka i dzieci, na które przysługuje dodatek rodzinny.

Art. 78. Okres służby policjanta traktuje się jako pracę w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 79. Policjantowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic według przepisów prawa pracy, jeśli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 80. 1. Policjantowi, który podjął pracę w ciągu roku od dnia zwolnienia ze służby, a jeżeli pełnił służbę przygotowawczą — w ciągu 3 miesięcy od tego dnia, okres służby wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z prawa pracy.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli przepisy prawa pracy przewidują, że upływ okresów, o których mowa w ust. 1, nie stanowi przeszkody do korzystania przez pracownika z określonych świadczeń.

3. Jeżeli policjant nie może podjąć zatrudnienia w czasie określonym w ust. 1 ze względu na chorobę powodującą niezdolność do pracy lub inwalidztwo, zachowuje uprawnienia określone w ust. 1 w razie podjęcia zatrudnienia w ciągu 3 miesięcy od dnia ustania niezdolności do pracy lub inwalidztwa.

4. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do policjantów zwolnionych ze służby w razie skazania prawomocnym wyrokiem sądu lub ukarania karą dyscyplinarną wydalenia ze służby.

Art. 81. Minister Spraw Wewnętrznych w granicach ustalonych ustawą określa szczegółowo sposób pełnienia i przebieg służby oraz szczegółowe prawa i obowiązki policjantów.

Art. 82. 1. Policjantom przysługuje prawo do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 30 dni kalendarzowych.

2. Policjant uzyskuje prawo do pierwszego urlopu po roku służby.

Art. 83. 1. Policjanta można odwołać z urlopu wypoczynkowego z ważnych względów służbowych, a także wstrzymać udzielenie mu urlopu w całości lub w części. Termin urlopu może być także przesunięty na wniosek policjanta, umotywowany ważnymi względami.

2. Policjantowi odwołanemu z urlopu przysługuje zwrot kosztów przejazdu spowodowanych odwołaniem, według norm ustalonych w przepisach o należnościach służbowych w przypadkach przeniesienia lub delegowania, jak również innych kosztów, które określa Minister Spraw Wewnętrznych.

3. Odwołanie policjanta z urlopu ze względów służbowych wymaga zgody przełożonego.

4. Policjantowi, który nie wykorzystał urlopu w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy udzielić w ciągu pierwszych 3 miesięcy następnego roku.

Art. 84. Minister Spraw Wewnętrznych może wprowadzić płatne urlopy dodatkowe w wymiarze do 15 dni kalendarzowych rocznie dla policjantów, którzy pełnią służbę w warunkach szczególnie uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia albo osiągnęli określony wiek lub staż służby, albo gdy jest to uzasadnione szczególnymi właściwościami służby.

Art. 85. Policjantowi można udzielić płatnego urlopu zdrowotnego lub okolicznościowego, a także urlopu bezpłatnego z ważnych przyczyn.

Art. 86. Minister Spraw Wewnętrznych określa szczegółowe zasady udzielania policjantom urlopów, tryb postępowania w tych sprawach, a także wymiar urlopów, o których mowa w art. 84 i art. 85.

Art. 87. Policjantowi, który wzorowo wykonuje obowiązki, przejawia inicjatywę w służbie i doskonali kwalifikacje zawodowe, mogą być udzielane wyróżnienia:

- 1) pochwała,
- 2) pochwała w rozkazie,
- 3) nagroda pieniężna lub rzeczowa,
- 4) krótkoterminowy urlop,
- 5) przyznanie odznaki resortowej,
- 6) przedstawienie do odznaczenia państwowego,
- 7) przedterminowe mianowanie na wyższy stopień policyjny,
- 8) mianowanie na wyższe stanowisko służbowe.

Rozdział 8

Mieszkania funkcjonariuszy Policji

Art. 88. 1. Policjantowi w służbie stałej przysługuje prawo do lokalu mieszkalnego w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, z uwzględnieniem liczby członków rodziny oraz ich uprawnień wynikających z przepisów odrębnych.

2. Policjant w służbie przygotowawczej może otrzymać tymczasową kwaterę.

Art. 89. Członkami rodziny policjanta, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający z policjantem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek,
- 2) dzieci (własne, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia,
- 3) rodzice policjanta i jego małżonka będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

Art. 90. Na lokale mieszkalne dla policjantów przeznaczają się lokale będące w dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych lub podległych mu organów, uzyskane w wyniku ich działalności inwestycyjnej albo od terenowych organów administracji państwowej lub zakładów pracy, a także zwolnione przez osoby, które decyzje o przydziale uzyskały z jednostek podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 91. 1. Policjantowi przysługuje równoważnik pieniężny za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego, z uwzględnieniem liczby członków rodziny oraz ich uprawnień wynikających z przepisów odrębnych.

2. Szczegółowe zasady wypłacania równoważnika, o którym mowa w ust. 1, oraz jego wysokość określa Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 92. 1. Policjantowi przysługuje równoważnik pieniężny, jeżeli on sam lub członkowie jego rodziny nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej.

2. Wysokość oraz szczegółowe zasady przyznawania i wypłaty równoważnika pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, określa Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 93. Policjantowi, który zajmuje lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby, przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby w wysokości ceny biletów za przejazd koleją lub autobusem.

Art. 94. 1. Policjantowi, który nie otrzymał lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale, przysługuje pomoc finansowa z funduszu mieszkaniowego na uzyskanie lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość.

2. Minister Spraw Wewnętrznych określa zasady przyznawania i wysokość pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1.

Art. 95. Lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej nie przydziela się policjantowi:

- 1) w razie skorzystania z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego,
- 2) posiadającemu w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej lokal mieszkalny odpowiadający co najmniej przysługującej mu powierzchni mieszkalnej albo dom jednorodzinny lub dom mieszkalno-pensjonatowy,

3) którego małżonek posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2,

4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo dom, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 96 ust. 3.

Art. 96. 1. Policjantowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby posiada lokal mieszkalny, dom jednorodzinny lub dom mieszkalno-pensjonatowy, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej w nowym miejscu pełnienia służby, jeżeli:

- 1) zwolni zajmowany lokal mieszkalny lub dom,
- 2) zwróci pomoc finansową przyznaną:
 - a) na wkład mieszkaniowy lub wkład budowlany w wysokości zwaloryzowanej przez spółdzielnię,
 - b) na spłatę innych należności — w wysokości przyzanej.

2. Policjantowi, który skorzystał z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej, jeżeli zwolni zajmowany lokal mieszkalny lub dom, o którym mowa w ust. 1, oraz zwróci pomoc finansową na zasadach określonych w tym przepisie.

3. Tryb przydzielania lokalu mieszkalnego w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, szczegółowe zasady zwracania udzielonej pomocy finansowej oraz zasady zwalniania zajmowanych lokali mieszkalnych lub domów określonych w ust. 1 ustala Minister Spraw Wewnętrznych.

4. Policjantowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby nie zwolnił zajmowanego lokalu mieszkalnego lub domu, o którym mowa w ust. 1, można przydzielić tymczasową kwaterę według przysługujących mu norm, bez uwzględnienia zamieszkałych z nim członków rodziny.

5. Policjant delegowany do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości otrzymuje tymczasową kwaterę. Koszt zakwaterowania pokrywa się ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 97. 1. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa określa szczegółowe zasady przydziału i opróżniania oraz normy zaludnienia lokali mieszkalnych, o których mowa w art. 90, a także szczegółowe zasady przydziału i opróżniania tymczasowych kwatery.

2. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz z Ministrem Finansów określa wysokość czynszu najmu lokali mieszkalnych będących w administracji organów podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, a także zasady zwrotu różnicy w opłatach czynszowych za inne lokale mieszkalne, za które policjant jest obowiązany opłacać czynsz.

3. Dodatkowe normy zaludnienia określone na podstawie ust. 1, związane z zajmowanym stanowiskiem służbowym lub posiadaniem stopniem, stosuje się również przy przydziałach policjantom innych lokali mieszkalnych niż wymienione w art. 90.

Art. 98. Policjant zwolniony ze służby, który nie posiada prawa do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin, zachowuje prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego według norm powszechnie obowiązujących lub może być przeniesiony do zamiennego lokalu mieszkalnego.

Rozdział 9

Uposażenie i inne świadczenia pieniężne policjantów

Art. 99. 1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem mianowania policjanta na stanowisko służbowe.

2. Z tytułu służby policjant otrzymuje jedno uposażenie i inne świadczenia pieniężne określone w ustawie, wolne od podatku od wynagrodzeń.

3. Uposażenie policjantów wzrasta w stopniu nie mniejszym niż przeciętne wynagrodzenie pracowników w sferze produkcji materialnej.

4. Rada Ministrów ustala corocznie wysokość środków przeznaczonych na wzrost uposażeń policjantów.

Art. 100. Uposażenie policjanta składa się z uposażenia zasadniczego i z dodatków do uposażenia.

Art. 101. 1. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej określa uposażenie zasadnicze dla typowych stanowisk służbowych oraz wzrost uposażenia zasadniczego z tytułu wysługi lat.

2. Minister Spraw Wewnętrznych ustala pośrednio stawki uposażenia zasadniczego dla stanowisk nietypowych, w granicach stawek określonych dla stanowisk typowych.

Art. 102. Minister Spraw Wewnętrznych określa zasady i tryb zaliczania okresów służby i pracy do wysługi lat, uwzględnianej przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego.

Art. 103. 1. Policjant przeniesiony na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego zachowuje prawo do stawki uposażenia pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku, do czasu uzyskania wyższej stawki uposażenia według stanowiska służbowego.

2. Minister Spraw Wewnętrznych, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, może zezwolić na zachowanie przez policjanta przeniesionego na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego prawa do zaszeregowania należnego na poprzednio zajmowanym stanowisku, z jednoczesnym zachowaniem stopnia związanego z tym stanowiskiem.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do policjantów przeniesionych na niższe stanowisko służbowe na podstawie art. 38 ust. 1 lub ust. 2 pkt 2 i 3 oraz policjantów przeniesionych na własną prośbę.

Art. 104. 1. Policjanci otrzymują następujące dodatki do uposażenia:

- 1) dodatek za stopień,
- 2) dodatek służbowy,
- 3) dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami, kwalifikacjami, warunkami albo miejscem pełnienia służby,
- 4) dodatek rodzinny.

2. Dodatkami do uposażenia o charakterze stałym są dodatki ustalone w stawkach miesięcznych.

3. Szczegółowe zasady otrzymywania dodatków do uposażenia, o których mowa w ust. 1, oraz ich wysokość określa Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 105. Uposażenie zasadnicze i dodatki do uposażenia o charakterze stałym są płatne miesięcznie z góry. Minister Spraw Wewnętrznych może określić, które dodatki o charakterze stałym są płatne z dołu.

Art. 106. 1. Zmiana uposażenia następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę.

2. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub zmiana uposażenia nastąpiła w ciągu miesiąca, uposażenie na czas do końca miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia za każdy dzień, gdy przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

3. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie policjanta ze służby lub zaistniały inne okoliczności uzasadniające wygaśnięcie tego prawa.

Art. 107. 1. Roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

2. Organ właściwy do rozpatrywania roszczeń może nie uwzględnić przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami.

3. Bieg przedawnienia roszczenia z tytułu uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych przebiega:

- 1) każda czynność przed kierownikiem jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych, właściwym do rozpatrywania roszczeń, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia.
- 2) uznanie roszczenia.

Art. 108. 1. Policjantowi przysługują następujące świadczenia pieniężne:

- 1) zasiłek na zagospodarowanie,
- 2) nagrody oraz zapomogi,
- 3) nagrody jubileuszowe,
- 4) dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie powierzonych zadań wykraczających poza obowiązki służbowe,
- 5) należności za podróże służbowe i przeniesienia,
- 6) świadczenia związane ze zwolnieniem ze służby.

2. W razie śmierci policjanta lub członka jego rodziny, przysługują:

- 1) zasiłek pogrzebowy,
- 2) odprawa pośmiertna.

Art. 109. Policjantowi, w związku z mianowaniem na stałe, przysługuje zasiłek na zagospodarowanie w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi w dniu mianowania na stałe.

Art. 110. 1. Policjantowi mogą być przyznane nagrody i zapomogi w wysokości i na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Wysokość funduszu na nagrody i zapomogi dla policjantów ustala Rada Ministrów.

Art. 111. Policjantowi przysługują nagrody jubileuszowe za wieloletnią służbę na zasadach określonych przez Radę Ministrów.

Art. 112. 1. Za wykonywanie powierzonych zadań wykraczających poza obowiązki służbowe policjant może otrzymać dodatkowe wynagrodzenie na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Wynagrodzenie za dokonane przez policjantów wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia normują odrębne przepisy.

Art. 113. W razie przeniesienia do pełnienia służby do innej miejscowości albo delegowania do czasowego pełnienia służby, policjantowi przysługują należności za podróże służbowe i przeniesienia w wysokości i na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 114. 1. Policjant zwolniony ze służby na podstawie art. 38 ust. 4 i art. 41 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 pkt 1 i 3—5 oraz ust. 3 otrzymuje:

- 1) odprawę,
- 2) ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy nie wykorzystany w roku zwolnienia ze służby oraz za urlopy zaległe,
- 3) zryczałtowany ekwiwalent pieniężny za nie wykorzystany w danym roku przejazd, ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych,
- 4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka i dla dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych.

2. Policjant zwolniony na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 3 otrzymuje 50% odprawy oraz ekwiwalent pieniężny za urlopy wypoczynkowe nie wykorzystane w latach poprzedzających rok zwolnienia ze służby.

3. Minister Spraw Wewnętrznych lub upoważniony przez niego przełożony może w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przyznać, z uwagi na uzasadnione potrzeby rodziny policjanta, odprawę w wysokości nie przekraczającej 50% w razie zwolnienia go ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 2.

Art. 115. 1. Wysokość odprawy dla policjanta w służbie stałej równa się wysokości trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Odprawa ulega zwiększeniu o 20% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy dalszy pełny rok wysługi ponad 5 lat nieprzerwanej służby aż do wysokości sześciomiesięcznego zasadniczego uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym. Okres służby przekraczający 6 miesięcy liczy się jako pełny rok.

2. Przy ustalaniu wysokości odprawy uwzględnia się również okresy nieprzerwanej zawodowej służby wojskowej, jeżeli bezpośrednio po zwolnieniu z tej służby żołnierz został przyjęty do służby w Policji i nie otrzymał odprawy z tytułu poprzednio pełnionej służby.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku podjęcia służby w Policji po zwolnieniu ze służby w innych służbach, w których przysługują świadczenia tego rodzaju.

4. Wysokość odprawy dla policjanta w służbie przygotowawczej równa się wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 116. 1. W razie śmierci policjanta, pozostajej po nim rodzinie przysługuje odprawa pośmiertna w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałaby temu policjantowi odprawa, gdyby był zwolniony ze służby, oraz świadczenia określone w art. 114 ust. 1 pkt 2—4.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi policjanta, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci policjanta spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się także do zaginionych policjantów. Zaginięcie policjanta oraz związek tego zaginięcia ze służbą stwierdza Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 117. 1. Policjantowi w służbie stałej, zwolnionemu ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 4, wypłaca się co miesiąc przez okres roku po zwolnieniu ze służby świadczenie pieniężne w wysokości odpowiadającej uposażeniu zasadniczemu wraz z dodatkami o charakterze stałym, pobieranymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z wyjątkiem dodatku rodzinnego; dodatek ten wypłaca się na zasadach określonych dla policjantów.

2. Policjantowi uprawnionemu do świadczenia określonego w ust. 1, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego, przysługuje prawo wyboru jednego z tych świadczeń.

Art. 118. Odprawa, o której mowa w art. 114, oraz świadczenia określone w art. 117 nie przysługują policjantowi, który bezpośrednio po zwolnieniu ze służby został przyjęty do zawodowej służby wojskowej lub do innej służby, w której przysługuje prawo do takich świadczeń.

Art. 119. 1. W razie śmierci policjanta, niezależnie od odprawy pośmiertnej, o której mowa w art. 116, przysługuje zasitek pogrzebowy w wysokości:

- 1) trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice,
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1, jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Jeżeli śmierć policjanta nastąpiła na skutek wypadku pozostającego w związku ze służbą, koszty pogrzebu pokrywa się ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Minister Spraw Wewnętrznych może wyrazić zgodę na pokrycie kosztów pogrzebu policjanta zmarłego wskutek choroby pozostającej w związku ze służbą.

3. W razie pokrycia kosztów pogrzebu policjanta ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, osobom wymienionym w ust. 1 pkt 1 przysługuje połowa zasiłku pogrzebowego.

Art. 120. 1. W razie śmierci członka rodziny, policjantowi przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) dwumiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym — jeżeli koszty pogrzebu ponosi policjant,
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1 — jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Minister Spraw Wewnętrznych ustala warunki pokrywania kosztów pogrzebu policjanta ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz określa członków rodziny, na których przysługuje zasiłek pogrzebowy.

3. W razie zbiegu uprawnień do zasiłku pogrzebowego określonego w ust. 1 z uprawnieniami do zasiłku pogrzebowego na podstawie przepisów odrębnych, policjantowi przysługuje wyższy zasiłek, a jeżeli pobrał zasiłek niższy — odpowiednie wyrównanie.

Art. 121. 1. W razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania bez przydziału służbowego policjant otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym — z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

2. Minister Spraw Wewnętrznych może ograniczyć w całości lub w części wypłatę niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby, urlopu okolicznościowego albo pozostawania policjanta bez przydziału służbowego.

Art. 122. 1. Policjant skierowany do szkoły lub na przeszkolenie albo na studia w kraju otrzymuje uposażenie oraz inne należności pieniężne w wysokości i na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Finansów określa wysokość oraz warunki wypłaty uposażenia i innych należności pieniężnych policjantów skierowanych do akademii lub innych szkół (kursów) za granicą.

Art. 123. 1. W razie pobierania przez policjanta wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, policjantowi oraz członkom jego rodziny przysługują świadczenia i należności pieniężne z tytułu służby, określone w niniejszej ustawie, z wyjątkiem należności, o których mowa w art. 72.

2. Świadczenia i należności pieniężne określone w ust. 1 wypłaca się w wysokości ustalonej, z uwzględnieniem wynagrodzenia należnego policjantowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym lub według stawki obowiązującej w dniu zwolnienia ze służby albo w dniu jego śmierci.

Art. 124. 1. Policjantowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawieszona się od najbliższego terminu płatności 50% ostatnio należnego uposażenia, z wyjątkiem dodatku rodzinnego.

2. W razie uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych, policjant otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, chyba że został zwolniony ze służby z powodu skazania prawomocnym wyrokiem sądu albo ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby.

Art. 125. 1. Policjantowi tymczasowo aresztowanemu zawieszona się od najbliższego terminu płatności 50% ostatnio należnego uposażenia, z wyjątkiem dodatku rodzinnego.

2. W razie umorzenia postępowania karnego lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu, policjant otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, choćby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu policjanta ze służby, z zastrzeżeniem przepisu ust. 3.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w przypadku, gdy postępowanie karne umorzono z powodu przedawnienia lub amnestii, a także w razie warunkowego umorzenia postępowania karnego.

Art. 126. 1. Policjantowi, który samowolnie opuścił miejsce pełnienia służby albo pozostaje poza nim lub nie podejmuje służby, zawieszona się uposażenie od najbliższego terminu płatności. Jeżeli policjant pobrał już za czas nie usprawiedliwionej nieobecności uposażenie, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

2. W razie uznania nieobecności za usprawiedliwioną, wypłaca się policjantowi zawieszona uposażenie; w przypadku nieobecności nie usprawiedliwionej policjant traci za każdy dzień nieobecności 1/30 część uposażenia miesięcznego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie zawinionej niemożności pełnienia przez policjanta obowiązków służbowych.

4. Policjantowi, który rozpoczyna urlop bezpłatny w ciągu miesiąca kalendarzowego, przysługuje uposażenie w wysokości 1/30 uposażenia miesięcznego za każdy dzień poprzedzający dzień rozpoczęcia urlopu bezpłatnego. Jeżeli policjant pobrał już uposażenie za czas urlopu bezpłatnego, potrąca się mu odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

Art. 127. 1. Z uposażenia policjantów mogą być dokonywane potrącenia na podstawie sądowych i administracyjnych tytułów wykonawczych oraz na podstawie przepisów szczególnych — na zasadach określonych w przepisach o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji albo w innych przepisach szczególnych, jeżeli dalsze przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, rozumie się uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, odprawę wymienioną w art. 114 oraz świadczenia określone w art. 112 i 117. Potrąceń nie dokonuje się z dodatku rodzinnego.

3. Dodatek rodzinny należny na osoby alimentowane wypłaca się tym osobom; dodatek ten nie wchodzi w skład uposażenia ustalonego w celach określenia wysokości alimentów.

4. Minister Spraw Wewnętrznych określa jednostki organizacyjne właściwe do dokonywania potrąceń z uposażenia oraz tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 128. Przepisu art. 127 ust. 1—3 nie stosuje się do zaliczek pobieranych do rozliczenia, a w szczególności na koszty podróży służbowej, delegacji i przeniesienia. Należności te potrąca się z uposażenia w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń z innych tytułów.

Art. 129. Uprawnienia przewidziane w art. 12, art. 101 ust. 2, art. 102, art. 104 ust. 3, art. 105, art. 110 ust. 1, art. 112 ust. 1, art. 113 i art. 120 ust. 2 Minister Spraw Wewnętrznych wykonuje po zasięgnięciu opinii związku zawodowego Policji.

Art. 130. Ilekroć w ustawie mówi się o przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin, należy przez to rozumieć przepisy ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 46, poz. 210, z 1985 r. Nr 20, poz. 85 i Nr 38, poz. 181 oraz z 1989 r. Nr 35, poz. 190 i 192) oraz przepisy wydane na podstawie tej ustawy.

Art. 131. Przepisy rozdziałów 7—9 niniejszej ustawy dotyczące policjantów w służbie przygotowawczej stosuje się również do policjantów w służbie kandydackiej, z wyjątkiem przepisów art. 88 ust. 2 i art. 115 ust. 4.

Rozdział 10

Odpowiedzialność dyscyplinarna i karna policjantów

Art. 132. Policjant ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za popełnione przestępstwa i wykroczenia — niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Art. 133. 1. Policjant podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie dyscypliny służbowej oraz w innych przypadkach określonych w ustawie.

2. Jeśli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek sądu lub prokuratora, organ wnioskujący ma być poinformowany o wyniku tego postępowania.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, gdy sąd nakazał wymierzenie kary dyscyplinarnej policjantowi, nie określając jednak jej rodzaju.

Art. 134. 1. Policjantowi mogą być wymierzane kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana,
- 3) surowa nagana,
- 4) nagana z ostrzeżeniem,
- 5) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku,
- 6) wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe,
- 7) obniżenie stopnia,
- 8) pozbawienie stopnia oficerskiego,
- 9) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby,
- 10) wydalenie ze służby.

2. Niezależnie od kar wymienionych w ust. 1 można ponadto wymierzyć karę zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych i innych pojazdów na okres od 6 miesięcy do 3 lat. Karę tę wymierza się tylko za czyn polegający na naruszeniu przepisów o ruchu drogowym, podlegający orzecznictwu kolegium do spraw wykroczeń, za który odrębna ustawa przewiduje orzeczenie takiej kary.

3. W stosunku do policjanta w służbie kandydackiej oprócz kar wymienionych w ust. 1 można stosować ponadto następujące kary dyscyplinarne:

- 1) zakaz opuszczania miejsca zakwaterowania,
- 2) areszt do 14 dni.

4. W uzasadnionych przypadkach można łączyć karę wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe oraz karę wydalenia ze służby z karą obniżenia stopnia, a w sprawach o wykroczenia w ruchu drogowym — z zakazem prowadzenia pojazdów mechanicznych i innych pojazdów.

Art. 135. 1. Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego po upływie 90 dni od dnia otrzymania przez przełożonego, o którym mowa w art. 139, wiadomości o popełnieniu przewinienia lub naruszeniu dyscypliny służbowej.

2. Nie można wymierzyć policjantowi kary dyscyplinarnej po upływie 1 roku od dnia popełnienia czynu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 136. 1. Za wykroczenia podlegające rozpoznaniu w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, policjant ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej.

2. Organy powołane do orzekania w sprawach o wykroczenia, a także inne zainteresowane organy lub instytucje, kierują wnioski o ukaranie policjanta do właściwego komendanta wojewódzkiego Policji.

3. Za wykroczenia, za które stosownie do przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia lub innych przepisów szczególnych właściwe organy określone w tych przepisach mogą nakładać grzywny w drodze mandatu karnego, policjanci podlegają odpowiedzialności w trybie postępowania mandatowego. Kary grzywny w drodze mandatu karnego wymierzają policjantom te organy.

4. W razie odmowy lub nieuiszczenia w terminie grzywny wymierzonej w drodze mandatu karnego, organ upoważniony do jej nałożenia kieruje wnioskiem o ukaranie policjanta do właściwego komendanta wojewódzkiego Policji.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 i 4, dotyczący komendantów wojewódzkich Policji i ich zastępców lub policjantów pełniących służbę w Komendzie Głównej Policji kierowany jest do Komendanta Głównego Policji.

Art. 137. W przypadkach określonych w art. 136 ukaranie dyscyplinarne nie może nastąpić po upływie terminu przedawnienia określonego dla danego wykroczenia w Kodeksie wykroczeń.

Art. 138. 1. Za czyny, za które w myśl odrębnych przepisów właściwe organy są uprawnione do nakładania kar porządkowych, policjanci ponoszą wyłącznie odpowiedzialność dyscyplinarną.

2. Odpowiedzialności dyscyplinarnej podlegają również policjanci w przypadkach, gdy właściwe organy są uprawnione do stosowania grzywny w celu przymuszenia.

3. O pociągnięcie policjanta do odpowiedzialności dyscyplinarnej występują organy, o których mowa w ust. 1 i 2, do właściwego komendanta wojewódzkiego Policji. Przepis art. 136 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 139. 1. Udzielanie wyróżnień oraz wymierzanie kar dyscyplinarnych należy do właściwych przełożonych, z zastrzeżeniem przypadków określonych w art. 54 ust. 2 i 3.

2. Szczegółowe zasady i tryb udzielania wyróżnień, przeprowadzania postępowań dyscyplinarnych, wymierzania w nich kar i ich wykonywania, odwoływania się od wymierzanych kar, a także właściwość przełożonych w tych sprawach określa Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia.

Art. 140. 1. Sądy honorowe są właściwe w sprawach o nieprzestrzeganie przez policjanta zasad etyki zawodowej, a zwłaszcza honoru, godności i dobrego imienia służby.

2. Sądy honorowe nie są właściwe w sprawach, o których mowa w ust. 1, jeżeli czyn popełniony przez policjanta daje podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego albo stanowi wykroczenie lub przestępstwo.

3. Sądy honorowe orzekają na mocy przekonania opartego na swobodnej ocenie dowodów.

4. Przy orzekaniu członkowie sądów honorowych są niezawisli.

5. Sądy honorowe są wybieralne.

6. Sądy honorowe mogą orzekać środki wychowawcze wobec policjantów.

Art. 141. Szczegółową organizację sądów honorowych, ich właściwość oraz zasady i tryb postępowania, a także rodzaje stosowanych przez sądy honorowe środków wychowawczych określa Komendant Główny Policji, w porozumieniu ze związkiem zawodowym funkcjonariuszy Policji.

Art. 142. 1. Policjant, który przy wykonywaniu czynności służbowych przekroczył uprawnienia lub nie dopełnił obowiązku, naruszając w ten sposób dobra osobiste obywatela, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 naruszając zakaz, o którym mowa w art. 21 ust. 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 5.

Art. 143. Policjant, który w celu uzyskania wyjaśnień, zeznania lub oświadczenia używa przemocy, groźby bezprawnej lub znęca się moralnie, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 5.

Art. 144. 1. Nie popełnia przestępstwa policjant, który dopuszcza się czynu zabronionego, będącego wykonaniem rozkazu lub polecenia, chyba że wiedział albo co najmniej godził się na to, iż wykonując rozkaz popełnia przestępstwo.

2. W przypadku określonym w ust. 1 ten, kto wydał rozkaz lub polecenie, odpowiada za sprawstwo.

Art. 145. Przełożony lub uprawniony policjant starszy stopniem, który wydaje policjantowi rozkaz lub polecenie dokonania czynu stanowiącego przestępstwo, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 5.

Rozdział 11

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 146. 1. Z chwilą utworzenia Policji Milicja Obywatelska zostaje rozwiązana.

2. Dokumenty, mienie oraz etaty pozostające dotychczas w dyspozycji Milicji Obywatelskiej Minister Spraw Wewnętrznych przekazuje nowo utworzonym organom centralnym zgodnie z ich kompetencjami.

3. W województwach, w których rozdzielenie pomiędzy Policję i Urząd Ochrony Państwa mienia ruchomego i nieruchomego, o którym mowa w ust. 2, łączyłoby się ze szczególnie wysokimi kosztami lub trudnościami technicznymi, mienie to przejmują jednostki Policji, zapewniając na okres nie przekraczający jednego roku świadczenie usług na rzecz Urzędu Ochrony Państwa.

4. Minister Spraw Wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określi zasady stopniowego przekazywania kompetencji i mienia, o których mowa w ust. 2, do jednostek Policji i Urzędu Ochrony Państwa.

Art. 147. 1. Minister Spraw Wewnętrznych zorganizuje Policję w ciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Z chwilą zorganizowania Policji likwidacji ulegają urzędy spraw wewnętrznych.

Art. 148. 1. Działające dotychczas w wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych wydziały paszportów, do czasu przekazania spraw paszportowych do właściwości wojewodów, funkcjonują przy komendach wojewódzkich Policji pod bezpośrednim nadzorem Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Uprawnienia do wydawania decyzji w sprawach paszportowych, przewidziane w ustawie z dnia 17 czerwca 1959 r. o paszportach (Dz.U. z 1967 r. Nr 17, poz. 81, z 1971 r. Nr 28, poz. 261, z 1983 r. Nr 66, poz. 298 i z 1984 r. Nr 31, poz. 172) dla organów podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, do czasu przekazania spraw paszportowych wojewodom przysługują kierownikom wydziałów paszportów.

3. Komendanci wojewódzcy policji zapewnią obsługę finansową, lokalową i materiałową tych jednostek. Wydatki z tego tytułu są refundowane ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 149. 1. Z chwilą rozwiązania Milicji Obywatelskiej jej funkcjonariusze stają się policjantami.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do tych funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, którzy do dnia 31 lipca 1989 r. byli funkcjonariuszami Służby Bezpieczeństwa.

3. Minister Spraw Wewnętrznych, w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, nada odpowiednie stopnie policyjne policjantom, którzy do tego czasu zachowują dotychczasowe stopnie Milicji Obywatelskiej.

Art. 150. 1. Dotychczasowi funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej lub Służby Bezpieczeństwa, którzy podejmą służbę w Policji albo zostaną zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, zachowują odpowiednio ciągłość służby lub zatrudnienia.

2. Minister Spraw Wewnętrznych może funkcjonariuszowi o szczególnych kwalifikacjach, zajmującemu stanowisko w służbie zdrowia podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych, przedłużyć okres stosowania przepisów o Policji w zakresie stosunku służbowego i wynikających z niego praw i obowiązków oraz przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji oraz ich rodzin na czas nie przekraczający dnia 31 grudnia 1991 r.

Art. 151. 1. Funkcjonariusze zwolnieni ze służby w Milicji Obywatelskiej, którzy nie podejmą służby lub pracy w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, zachowują uprawnienia przewidziane dla funkcjonariuszy zwolnionych ze służby na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5, chyba że nabyli uprawnienia do zwolnienia ze służby na korzystniejszych warunkach.

2. Funkcjonariusze, o których mowa w ust. 1, nabywają prawo do dodatku wyrównawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 i Nr 10, poz. 59).

3. Wydatki z tytułu wypłaty zwolnionym funkcjonariuszom dodatków wyrównawczych są pokrywane ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 152. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy ustaje członkostwo w partiach politycznych tych policjantów, którzy do takich organizacji dotąd należeli.

Art. 153. Ilekroć w przepisach prawa jest mowa o „Milicji Obywatelskiej” i „funkcjonariuszach Milicji Obywatelskiej”, należy przez to rozumieć „Policję” i „policjantów”.

Art. 154. W ustawie z dnia 8 października 1982 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 1985 r. Nr 54, poz. 277, z 1988 r. Nr 11, poz. 84 i z 1989 r. Nr 20, poz. 105) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 13 wyrazy „oraz funkcjonariuszom Milicji Obywatelskiej” zastępuje się wyrazami „oraz funkcjonariuszom Urzędu Ochrony Państwa”,
- 2) art. 14 skreśla się,
- 3) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. 1. Pracownicy zatrudnieni w jednostkach wojskowych i innych jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych mają prawo tworzenia i zrzeszania się w związkach zawodowych pracowników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

2. Prawo tworzenia i zrzeszania się w związku zawodowym pracowników wojska przysługuje, przy zachowaniu wymogów obronności, pracownikom zatrudnionym w jednostkach wojskowych oraz przedsiębiorstwach podległych Ministrowi Obrony Narodowej.
3. Prawo zrzeszania się w związkach zawodowych nie przysługuje:

- 1) pracownikom zatrudnionym w jednostkach wojskowych lub innych jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, do których znajdują zastosowanie ograniczenia przewidziane w ustawie o pracownikach urzędów państwowych,
- 2) pracownikom zatrudnionym w jednostkach wojskowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, do których znajdują zastosowanie ograniczenia przewidziane w ustawie o pracownikach urzędów państwowych,
- 3) pracownikom zatrudnionym w jednostkach wojskowych określonych przez Ministra Obrony Narodowej ze względu na szczególny charakter tych jednostek.”

Art. 155. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1988 r. Nr 30, poz. 207 oraz z 1989 r. Nr 20, poz. 104, Nr 29, poz. 154 i Nr 34, poz. 178) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 65 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
„4. Skierowanie do służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej może nastąpić tylko za zgodą poborowego.”,
- 2) w art. 181 w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Osobom nie zatrudnionym w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych nadanie przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego do tych jednostek następuje wyłącznie za zgodą tych osób”.

Art. 156. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej przeprowadzi w terminie do dnia 31 grudnia 1990 r. weryfikację dotychczasowych przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do jednostek podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, z zachowaniem wymogu określonego w art. 181 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 155.

Art. 157. 1. Traci moc ustawa z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 38, poz. 181 oraz z 1989 r. Nr 34, poz. 180 i Nr 35, poz. 192), w części dotyczącej Milicji Obywatelskiej.

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie pozostają w mocy przepisy dotychczasowe, jeśli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż 1 rok.

3. Przepisy art. 75 obowiązują do czasu odmiennego uregulowania zasad organizacji, funkcjonowania i finansowania służby zdrowia.

Art. 158. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *W. Jaruzelski*